ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
ISSN: 2149-0848
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Orta Öğretim Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlık Becerilerini Etkileyen Faktörler ve Akademik Başarıyla Olan İlişkisinin Belirlenmesi

Determination of Factors Affecting Visual Literacy Skills of Secondary School Students and Their Relationship with Academic Achievement

Erdem SARI*
Şeyda ERASLAN TAŞPINAR**

Geliş/Submitted: 18.04.2024
Kabul/Accepted: 15.06.2024
Yayın/Published: 26.06.2024

10.29228/INESJOURNAL.76128

Makale Türü: **Araştırma Makalesi** Article Information: **Research Article**

Citation / Atıf

Sarı, E. ve Eraslan Taşpınar, Ş. (2024). Orta öğretim öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerini etkileyen faktörler ve akademik başarıyla olan ilişkisinin belirlenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (39), 128-167.

This article was checked by Intihal.net. Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.
This article is under the Creative Commons license. Bu makale Creative Commons lisansı altındadır.

***Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, erdemsari2@gmail.com**
****Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, seraslan@atauni.edu.tr**

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
ISSN: 2149-0848
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Öz: Görsel okuryazarlık, günümüz dünyasında her zamankinden daha fazla önem kazanmıştır; zira bireylerin görsel bilgileri etkili bir şekilde anlamaları, değerlendirmeleri ve kullanmaları beklenmektedir. Bu çalışmanın amacı orta öğretim öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerini etkileyen faktörler ve akademik başarıyla olan ilişkisinin belirlenmesidir. Genel tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli kullanılan araştırmanın çalışma grubu 568 (349 Kız-219 Erkek) öğrenci ile oluşturulmuştur. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Görsel Okuryazarlık Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların genel olarak iyi düzeyde görsel okuryazarlık becerilerine sahip olduğu görülmüştür. Cinsiyetin, yaşın, ikamet yerinin, ebeveynlerin eğitim düzeyinin, sosyo-ekonomik durumun ve dijital araçlara erişimin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Özellikle, bilgisayar veya tablet sahipliğinin, okul öncesi eğitim almanın ve ailenin eğitim seviyesinin bu becerileri olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Sınıf düzeyinin ve akademik başarının da görsel okuryazarlık becerilerini etkilediği ve bu becerilerle arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.
Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, görsel sanatlar, görsel bilgiler, görsel okuryazarlık, görsel okuryazarlık becerileri.
Abstract: Visual literacy has gained more importance than ever in today's world because individuals are expected to understand, evaluate and use visual information effectively. In this study, it was aimed to examine the visual literacy skills of secondary school students and the relationship between various factors affecting these skills and academic achievement. The study group of the research, in which general screening model and relational screening model were used, consisted of 568 students (349 girls and 219 boys). As a data collection tool, Personal Information Form was used to determine the demographic information of the students and Visual Literacy Scale was used to determine their visual literacy skills. In line with the findings obtained, it was seen that the participants generally had good visual literacy skills, but the skill of "Producing Visuals Using Tools" should be improved. It was revealed that gender, age, place of residence, parents' education level, socio-economic status and access to digital tools were effective on visual literacy skills. In particular, having a computer or tablet, receiving preschool education and the educational level of the family were found to positively affect these skills. Since there is a positive relationship between academic achievement and visual literacy skills, educational strategies and the

design of educational programmes should be shaped to improve visual literacy skills.
Keywords: Art education, visual arts, visual information, visual literacy, visual literacy skills.

Giriş[1]

Görsel bilgileri yorumlama ve eleştirel bir şekilde değerlendirme yeteneği, günümüzün dijital çağında her zamankinden daha önemli bir beceri haline gelmiştir. Bu durum, bireylerin sadece görsel içerikle etkileşimde bulunmalarını değil, aynı zamanda çeşitli bağlamlarda görsel içeriği anlamalarını, yorumlamalarını ve analiz etmelerini gerektirir. Bu beceriler bütünü ise görsel okuryazarlık kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel okuryazarlık, Braden ve Hortin (1982) tarafından vurgulandığı üzere, görsel iletişim biçimlerinin anlamını çözme, eleştirel bir şekilde değerlendirme ve etkili bir şekilde kullanma yeteneğini ifade eder. Bu beceri seti, Avgerinou ve Ericson (1997)'in işaret ettiği gibi, bireylerin görsel dünyayı anlamlandırmasını ve medya, reklamlar, haritalar gibi görsel araçlar aracılığıyla iletişim kurmasını sağlar. Messaris (1994), görsel okuryazarlığın sadece görselleri anlamakla kalmayıp, aynı zamanda bireylerin kendi gerçekliklerini görsel yollarla ifade etme kabiliyetini de içerdiğini belirtir. Eraslan ve Taşpınar (2023) görsel okuryazarlık becerilerinin öğrenilebilir ve geliştirilebilir beceriler olduğunu vurgulamıştır. Bu yüzden herkesin öğrenebileceği beceriler olduğu görülmektedir.

Bilgi çağında bilgiyi anlama, yorumlama ve etkili bir şekilde iletişim kurma yeteneklerini etkileyen kritik bir unsur olarak öne çıkan görsel okuryazarlık, görsel medya, grafikler, resimler ve diğer görsel unsurları anlama yeteneğini içeren geniş bir beceri yelpazesini içerir. Bu beceriler, bireylerin bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirmelerine, kendi düşüncelerini etkili bir şekilde ifade etmelerine ve çeşitli görsel bilgiler aracılığıyla dünyayı anlamalarına yardımcı olabilir. Görsel okuryazarlık, sadece görsel unsurları tanımakla kalmaz, aynı zamanda bu unsurları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme, farklı bağlamlarda yorumlama ve etkili bir şekilde iletişim kurma becerisini içerir.

Bu kavram, eğitimden medyaya, iş dünyasından sanata kadar birçok alanda önemli bir rol oynamaktadır. Günlük yaşantıda metinsel olmayan bilgi kaynaklarına erişimde yardımcı olmasından dolayı birçok alanda insanlara oldukça katkı sağlar. Grafikler, diyagramlar, haritalar ve diğer görsel unsurlar aracılığıyla bilgiye daha hızlı ve etkili

[1] Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinden türetilmiştir. This study is derived from the first author's master's thesis conducted under the supervision of the second author.

bir şekilde anlam kazandırır. Bunun yanında bireylere düşüncelerini ve fikirlerini görsel olarak ifade etme yeteneği kazandırarak etkili iletişim kurma, sunumlar hazırlama ve projeler oluşturma konusunda önemli bir avantaj sağlar. Ayrıca, görsel okuryazarlık becerileri, bireylere medya, reklam ve diğer görsel iletileri eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme yeteneği kazandırarak bilinçli tüketici olma ve manipülasyonları fark etme konusunda yardımcı olur. Sanat eserlerini anlama ve yaratıcı ifade konusunda da bireylere destek olan bu kavram sanatın dilini anlamayı, estetik değerleri takdir etmeyi ve kendi duygusal ifadelerini görsel olarak ifade etmeyi sağlayarak bireylerin sanatsal deneyimlerini zenginleştirir. Teknolojinin öneminin ve kullanım alanlarının arttığı günümüzde, görsel okuryazarlık becerileri bireylere dijital medya, sosyal medya ve çeşitli iletişim araçları üzerinde etkili bir şekilde gezinme yeteneği de kazandırır. İş dünyasında, görsel okuryazarlık becerilerine sahip bireyler, iş belgelerini daha etkili bir şekilde yönetebilir, raporlar ve sunumlar konusunda daha başarılı olabilirler. Görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı açısından da kritiktir. Fotoğrafları, grafikleri ve diğer görsel unsurları analiz etmek, haberleri ve medya içeriğini daha derinlemesine anlamak açısından önemlidir. Dolayısıyla görsel okuryazarlık becerileri bireylerin bilgi toplumu içinde başarılı olabilmeleri, etkili iletişim kurabilmeleri ve çeşitli medya türleriyle daha bilinçli bir şekilde etkileşime girebilmeleri için temel bir öneme sahiptir.

Eğitim süreçlerinde de görsel okuryazarlık becerileri önemli bir rol oynar, çünkü öğrencilere çoklu temsil biçimlerini anlama, eleştirel düşünme yeteneğini geliştirme, iletişim becerilerini güçlendirme ve yaratıcılığı destekleme yeteneği kazandırır. Oblinger (2005), öğrencilerin dijitalleşen bilgi kaynaklarına ve görsellerin yoğun kullanımına yönelik eğilimleri neticesinde, önceki nesillere kıyasla çevrelerindeki kültürden daha fazla etkilenmekte olduklarını belirtmektedir. Durum böyle olunca da görsel okuryazarlık becerilerinin eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerin bilgiye ulaşmasında ve bu bilgilerin kalıcı hale dönüşmesinde gün gittikçe yeri daha da artmaktadır.

Eğitimde, bu becerilere sahip öğrenciler ders materyallerini daha hızlı kavrayabilir ve öğretmenler, görsel unsurları etkili bir şekilde kullanarak konuları daha anlaşılır bir hale getirebilirler. Bireylerin görsellerle kurduğu naif ilişkiler de göz önünde bulundurulduğunda görsellerle öğrenmek insanların doğasında olan bir olgudur (Taşpınar, 2017). Görsel okuryazarlık becerileri ile öğrenciler, görsel medya, grafikler ve resimler aracılığıyla temsil edilen bilgileri metinsel olmayan şekillerde anlama kabiliyetine sahip olurlar. Bu beceriler, öğrencilere görsel bilgileri sorgulama ve değerlendirme yeteneği kazandırarak eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda, öğrencilere düşüncelerini etkili bir şekilde ifade etme, projeler oluşturma ve bilgi aktarma becerisi kazandırarak iletişim yeteneklerini güçlendirir. Bütün bu beceriler öğrencilere içerikleri analiz etme ve öğrenme süreçlerine daha aktif bir şekilde katılma yeteneği kazandırarak interaktif ve katılımcı öğrenmeyi teşvik eder. Görsel okuryazarlık,

çağımızın en temel yeterliliklerinden biri olarak kabul edilmekte ve eğitim süreçlerindeki önemi giderek artmaktadır. Avgerinou ve Ericson'a (1997) göre, görsel okuryazarlık, görsel imgeleri anlama, yorumlama ve analiz etme yeteneği olarak tanımlanır. Bu yetenek, öğrencilerin metin ötesi bilgileri işlemelerini ve karmaşık düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlar. Eisner (2002), sanat ve görsel okuryazarlığın öğrencilerin bilişsel, duygusal ve estetik gelişimini nasıl desteklediğini vurgulayarak, eğitimde görsel sanatların ve görsel okuryazarlık uygulamalarının önemini ortaya koymuştur. Mayer (2002) ise çoklu ortamların öğrenmeye katkısını araştırdığı çalışmasında, görsel ve işitsel materyallerin bütünleşmiş kullanımının öğrenme süreçlerini nasıl zenginleştirebileceğini göstermiştir. Serafini (2014), çağdaş eğitim ortamlarında öğrencilere sunulan çok modlu metinlerle etkileşim kurarken, görsel okuryazarlık becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, görsel okuryazarlığın eğitimdeki rolü, öğrencilerin çeşitli görsel ve çok modlu kaynaklardan bilgi edinme, eleştirel düşünme ve yaratıcı ifade yeteneklerini geliştirme açısından kritik öneme sahiptir (Braden ve Hortin, 1982; Stokes, 2002). Dolayısıyla, görsel okuryazarlık eğitimi, öğrencileri bilgi çağının gerektirdiği becerilerle donatmak ve onları etkili iletişim kurabilen, eleştirel düşünen bireyler olarak yetiştirmek için elzemdir.

Günümüzde, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla geliştiği bir çağda, görsel okuryazarlık becerileri, bireylerin anlamlandırma, yorumlama ve üretme yeteneklerini önemli ölçüde etkileyen kritik bir unsurdur. Bu bağlamda, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerini etkileyen faktörleri anlamak ve bu becerilerle akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek, eğitim sistemlerinin ve öğretim stratejilerinin daha etkili bir şekilde tasarlanmasına olanak tanıyabilir.

Bu araştırmanın amacı, orta öğretim öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerini etkileyen faktörleri belirlemek ve bu faktörlerin akademik başarı ile olan ilişkisini incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
4. Görsel okuryazarlık becerileri ile ikamet ettikleri yer arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
6. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile sosyo-ekonomik durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Görsel okuryazarlık becerileri ile bilgisayar/tablet sahibi olma durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

8. Görsel okuryazarlık becerileri okul öncesi eğitim alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?
9. Sınıf düzeyleri ile görsel okuryazarlık becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
10. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Genel tarama modeli, büyük ölçekli popülasyonlar hakkında genel çıkarımlar yapmak amacıyla tasarlanmıştır. Bu model, araştırma grubunu incelerken, belirli değişkenler veya özellikler üzerinden veri toplama ve analiz etme süreçlerini kapsar (Karasar, 2012). İlişkisel tarama modeli ise, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığı, yönü ve şiddetini keşfetmeyi amaçlar. Bu model, değişkenler arası ilişkilerin doğasını anlamak ve değişkenlerin birbirleriyle olan etkileşimlerini ölçmek için kullanılmıştır. Araştırmanın bu kısmında, değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için korelasyon analizi ve karşılaştırmalı analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırma sürecinde, örneklem seçimi, veri toplama yöntemleri ve analiz tekniklerine dair kararlar, çalışmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda alınmıştır. Veri toplama sürecinde, katılımcılardan elde edilen bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için standartlaştırılmış ölçme araçları kullanılmıştır. Elde edilen veriler, ilgili istatistiksel yazılımlar kullanılarak analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Elâzığ ilinde bulunan Karakaya Fen Lisesi ile Çubukbey Anadolu Lisesi bünyesinde eğitimlerine devam eden, farklı eğitim kademelerinde yer alan toplam 568 öğrenciden (349 kız, 219 erkek) meydana gelmektedir. Bu çalışma grubu, araştırmanın amaçlarına hizmet edecek şekilde, her iki okulda da öğrenim gören tüm kademelerdeki öğrencileri kapsayacak biçimde tasarlanmıştır. Örneklem seçimi sürecinde, cinsiyet, yaş, eğitim kademesi gibi demografik değişkenlerin yanı sıra, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, ebeveyn eğitim düzeyleri, teknolojiye erişim imkânları gibi faktörler de dikkate alınmıştır. Ayrıca, örneklem büyüklüğünün yeterli sayıda öğrenciyi kapsaması, istatistiksel analizlerin güvenilirliğini ve analiz sonuçlarının genel izlenebilirliğini artırmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kız	349	61,4
	Erkek	219	38,6
Yaş	13 yaş	29	5,1
	14 yaş	164	28,9
	15 yaş	131	23,1
	16 yaş	110	19,4
	17 yaş	112	19,7
	18 yaş	22	3,9
	Min-Max	13-18	
	X±S.s	15,31±1,32	
İkamet yeri	Köy	26	4,6
	İlçe	50	8,8
	İl	492	86,6
Ebeveyn eğitim durumu (Anne)	İlkokul	178	31,3
	Ortaokul	78	13,7
	Lise	174	30,6
	Üniversite	138	24,3
Ebeveyn eğitim durumu (Baba)	İlkokul	77	13,6
	Ortaokul	56	9,9
	Lise	158	27,8
	Üniversite	277	48,8
Sosyo- ekonomik durum	10000/20000 TL	60	10,6
	20001/30000 TL	117	20,6
	30001/40000 TL	93	16,4
	40001 TL ve üzeri	298	52,5
Bilgisayar/Tablet	Var	474	83,5
	Yok	94	16,5
Okul öncesi eğitimi	Var	445	78,3
	Yok	123	21,7
Sınıf düzeyi	9. sınıf	262	46,1
	10. sınıf	116	20,4
	11. sınıf	105	18,5
	12. sınıf	85	15,0
Akademik Başarı	76- 80	13	2,3
	81- 85	44	7,7
	86- 90	80	14,1
	91- 95	203	35,7
	96- 100	228	40,1
	Min-Max	76-100	
	Gruplar için ortalama	93.18	

Bu tablo, araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilere ilişkin demografik verileri özetlemektedir. Araştırma, toplamda 568 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş olup, bu öğrencilerin %61,4'ünü kızlar (349), %38,6'sını ise erkekler (219) oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı 13 ile 18 yaş arasında değişmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%86,6) ilde ikamet etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Ebeveyn eğitim durumunda babaların %48,8'i üniversite mezunu iken, annelerin %24,3'ü üniversite mezunudur. Ailelerin sosyo-ekonomik durumları incelendiğinde, %52,5'inin aylık gelirinin 40001 TL ve üzeri olduğu görülmektedir. Bilgisayar veya tablet sahibi olanların oranı %83,5'tir. Katılımcıların %78,3'ü okul öncesi eğitim almışlardır. Sınıf düzeyine göre dağılımda, 9. sınıf öğrencileri %46,1 ile en büyük grubu oluştururken, not ortalamaları incelendiğinde öğrencilerin %40,1'i 96-100 arasında bir ortalama elde ettikleri görülmektedir.

Bu bilgiler, araştırmanın katılımcılarının demografik çeşitliliğini ve araştırmanın sosyo-ekonomik durumu, eğitim düzeyi, teknolojik erişim gibi farklı faktörler açısından kapsamlı bir örneklemi temsil ettiğini göstermektedir. Bu demografik veriler, araştırmanın bulgularının yorumlanması ve genelleştirilmesi sırasında önemli bir kontekst sağlar.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Görsel Okuryazarlık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu

Kişisel bilgi formu araştırmada kullanılacak olan değişkenlerin yer aldığı öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formu ile sırasıyla; yaş, cinsiyet, yerleşim yeri, anne-baba eğitimi, gelir durumu, internet durumu, bilgisayar-tablet durumu, okul öncesi eğitimi alıp almadığı, lise türü ve not ortalamasını belirlemek için sorular hazırlanmıştır.

Görsel okuryazarlık ölçeği

Araştırmada Kiper, Aslan, Kıyıcı ve Akgün'ün (2012) geliştirdiği "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Beşli Likert tipi olarak düzenlenen ölçeğin 6 alt boyutu ve 29 maddesi bulunmaktadır. Ölçekte yer alan alt boyutlar sırasıyla "ofis yazılımlarını kullanarak görselliğe önem verebilme" (m13-m19), "basılı görsel materyalleri tanıyabilme" (m26-m29), "görsel yorumlayabilme" (m30-m34), "günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt edebilme" (m23-m37), "araçlar kullanarak görsel üretebilme" (m1-m5) ve "görsellerdeki mesajları algılayabilme" (m9-m11) madde numaralarına göre oluşturulmuştur. Ölçekteki derecelendirme basamakları, "kesinlikle yapamam, yapamam, az çok yaparım, yaparım ve kolaylıkla yaparım" olarak sıralanmıştır.

Ölçekteki ve araştırmadaki iç tutarlılık Cronbach Alpha kat sayısı ölçekte 0.94 araştırmada ise 0.90'dır. Her bir alt boyutta ölçeğin iç tutarlılık sayıları ölçek ve araştırmada

şöyledir; "ofis yazılımlarını kullanarak görselliğe önem verebilme"; ölçekte 0.89, araştırmada 0.78, "basılı görsel materyalleri tanıyabilme"; ölçekte 0.83, araştırmada 0.68, "görsel yorumlayabilme"; ölçekte 0.86, araştırmada 0.77, "günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt edebilme"; ölçekte 0.78 araştırmada 0.80, "araçlar kullanarak görsel üretebilme"; ölçekte 0.77 araştırmada 0.80 ve "görsellerdeki mesajları algılayabilme"; ölçekte 0.68 araştırmada 0.71'tir. Değerler incelendiğinde ölçek ve araştırma verilerinin güvenirlilik yönünden yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Görsel Okuryazarlık Ölçeğinin içyapı tutarlılığının tespiti için Cronbach Alfa kat sayısı Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2. Görsel Okuryazarlık Ölçeği Cronbach Alfa kat sayısı

Ölçekler	Cronbach Alfa Kat Sayısı	Madde Sayısı
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	,780	7
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	,682	4
Görsel Yorumlayabilme	,775	5
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	,805	5
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	,807	5
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	,712	3
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	,905	29

Verilerin Analizi

Görsel Okuryazarlık Ölçeği, 5'li Likert tipi bir ölçektir. Veriler en az yeterlilik 1 (Bir) değerinden, en yüksek yeterlilik olan 5 (Beş) değerine doğru "Kesinlikle Yapamam" (Çok düşük), "Yapamam" (Düşük), "Az Çok Yaparım" (Orta düzey), "Yaparım" (Yüksek) ve "Kolaylıkla Yaparım" (Çok yüksek) şeklinde puanlandırılmıştır. Araştırmanın bağımlı (süreksiz) değişkeni olan Görsel Okuryazarlık Yeterlik Ölçeği alt boyut ve toplam puanlarını hesaplamak için aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan cinsiyet, ikamet yeri, ebeveyn eğitimi, bilgisayar/tablet olma durumu, okul öncesi eğitim durumu, sınıf düzeyi, yaş, sosyo-ekonomik durum ve akademik başarılarına göre görsel okuryazarlık puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; Bağımsız Örneklemler t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)'nden faydalanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda grupların birbirinden farkını belirleyebilmek için LSD Post Hoc Testi kullanılmıştır. Görsel okuryazarlık puanları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlemesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanıp korelasyon çözümlemesi yapılmıştır.

Normal dağılım göstermeyen gruplarda analiz için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Araştırmanın istatistiksel canalizlerinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını anlamak için elde edilen analizler sonucunda Skewness ve Kurtosis değerlerinin tümü -1.96 ile + 1.96 aralığındadır. Histogram, Q-Q ve Detrendet grafikleri incelendiğinde dağılım durumu normal ve uygun şekildedir. Elde edilen bulgular sonucunda normal dağılıma uyduğu tespit edilen verilerin analizinde n sayısı 30'dan çok olan gruplarda parametrik analizler yapılmıştır.

Tablo 3. Skewness ve Kurtosis analizleri

	Skewness	**Kurtosis**
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	-,188	,376
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	-,292	,037
Görsel Yorumlayabilme	-,536	,045
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt edebilme	-,961	1,445
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	-,232	-,439
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	-,230	-,157
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	-,265	1,095

Bulgular

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ne düzeydedir?

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ait aritmetik ortalamalar ile standart sapma ölçümlerine Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Minimum	Maximum	Aritmetik Ortalama	S.s.
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	1	5	3,58	,690
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	1	5	3,53	,764
Görsel Yorumlayabilme	1	5	3,92	,730
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt edebilme	1	5	4,34	,600
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	1	5	3,39	,953
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	1	5	3,57	,796
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	1	5	3,73	,546

Tablo incelendiğinde birinci alt boyut olan "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" boyutunun ortalaması 3,58 ile orta üstü bir yeterlik göstermektedir. Standart sapma 0,690 olduğundan, cevapların dağılımı nispeten düşüktür, yani katılımcıların görüşleri birbirine yakındır. İkinci alt boyut olan "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" ortalama 3,53 ile bu alt boyutta da orta üstü bir yeterlilik olduğu görülmektedir. Standart sapma 0,764, birinci alt boyuta göre biraz daha fazla dağılım olduğunu gösterir. Üçüncü alt boyut "Görsel Yorumlayabilme" 3,92 ortalama ile alt boyutlar arasında en yüksek yeterliliğe sahip olandır. Bu, katılımcıların görsel materyalleri yorumlama konusunda oldukça yetenekli olduğunu gösterir. Standart sapma 0,730'dur, bu da cevapların bir miktar dağıldığını gösterir, ama yine de ortak bir eğilim olduğunu belirtir. Dördüncü alt boyut "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" en yüksek ortalama olan 4,34 ile katılımcıların günlük hayatta karşılaştıkları görsel mesajları ayırt etme konusunda oldukça yüksek bir yeterlilik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Standart sapma 0,600 ile cevapların oldukça yakın olduğunu ve bu konuda genel bir uzlaşı olduğunu belirtir. Beşinci alt boyut "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" 3,39 ortalama ile alt boyutlar içinde en düşük yeterlilik seviyesine işaret etmektedir. Standart sapma 0,953 ile bu boyutta en yüksek dağılımın olduğunu, dolayısıyla katılımcıların bu konuda daha farklı düzeylerde yetkinlik gösterdiğini belirtir. Altıncı alt boyut "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" ortalama 3,57 ile orta üstü bir yeterlilik seviyesi göstermektedir. Standart sapma 0,796, katılımcıların bu konudaki görüşlerinin biraz dağıldığını belirtir. "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" genel ortalaması 3,73 ile katılımcıların genel olarak görsel okuryazarlık konusunda orta üstü bir yeterlilik seviyesine sahip olduğunu gösterir. Standart sapma 0,546, genel olarak katılımcıların bu konuda benzer düşündüğünü ve yeterlilik seviyelerinin birbirine yakın olduğunu belirtmektedir.

Katılımcıların görsel okuryazarlık konusunda genel olarak iyi bir yeterlilik düzeyine sahip olduğunu, özellikle günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt etme konusunda oldukça yetenekli olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte, araç kullanarak görsel üretebilme konusunda geliştirilmesi gereken bir alan olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin değerler Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S.s.	t	p
Ofis Yazılımları Kullanarak Görsel-	Kız	349	3,65	,660	**3,428**	**,001**
liğe Önem Verebilme	Erkek	219	3,45	,720		
Basılı Görsel Materyalleri Tanımla-	Kız	349	3,49	,776	-1,368	,172
yabilme	Erkek	219	3,58	,744		
Görsel Yorumlayabilme	Kız	349	4,09	,686	**6,984**	**,000**
	Erkek	219	3,66	,725		
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel	Kız	349	4,29	,619	**-2,273**	**,023**
Mesajları Ayırt Edebilme	Erkek	219	4,41	,562		
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	Kız	349	3,40	,935	,191	,848
	Erkek	219	3,38	,984		
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	Kız	349	3,62	,791	1,937	,053
	Erkek	219	3,49	,799		
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	Kız	349	3,77	,547	**2,245**	**,025**
	Erkek	219	3,66	,541		

Tablo 5 incelendiğinde "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" alt boyutunda kızlar ortalama 3,65 ile erkeklerden (ortalama 3,45) daha yüksek puan almıştır. t-testi sonucu 3,428 ve p değeri 0,001 olduğundan, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" alt boyutunda, erkekler kızlardan daha yüksek puan almıştır (erkeklerde ortalama 3,58, kızlarda ortalama 3,49); ancak, t-testi sonucu -1,368 ve p değeri 0,172 olduğundan, bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. "Görsel Yorumlayabilme" alt boyutunda kızlar, ortalama 4,09 ile erkeklerden (ortalama 3,66) anlamlı bir şekilde daha yüksek puan almıştır. t değeri 6,984 ve p değeri 0,000 olduğundan, bu fark istatistiksel olarak son derece anlamlıdır. "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" alt boyutunda erkekler, ortalama 4,41 ile kızlardan (ortalama 4,29) anlamlı bir şekilde daha yüksek puan almıştır. t değeri -2,273 ve p değeri 0,023 olduğundan, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" alt boyutunda her iki cinsiyet arasındaki ortalama puanlar (kızlarda 3,40 ve erkeklerde 3,38) arasında anlamlı bir fark yoktur. t değeri 0,191 ve p değeri 0,848 olduğundan, bu fark istatistiksel olarak önemsizdir. "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" alt boyutunda ise kızlar, ortalama 3,62 ile erkeklerden (ortalama 3,49) biraz daha yüksek puan almıştır, fakat t değeri 1,937 ve p değeri 0,053 olduğundan, bu fark sınırda istatistiksel olarak anlamlıdır. "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" toplam puanlarına bakıldığında kızlar, ortalama 3,77 ile erkeklerden (ortalama 3,66) anlamlı bir şekilde daha yüksek puan almıştır. t değeri 2,245 ve p değeri 0,025 olduğundan, cinsiyete göre genel Görsel Okuryazarlık becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde cinsiyetin önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Ancak, bu etkilerin alt boyutlara göre değişkenlik gösterdiği ve bazı boyutlarda cinsiyetler arasında belirgin farklar olduğu, bazılarında ise farkların minimal veya yok denecek kadar az olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin farklar Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin yaşlarına göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar		N	$\bar{X}$	S.s.	F	p	Fark
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	13 yaş	29	3,65	,761	1,394	,225	-
	14 yaş	164	3,54	,712			
	15 yaş	131	3,61	,788			
	16 yaş	110	3,69	,609			
	17 yaş	112	3,46	,591			
	18 yaş	22	3,59	,618			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	13 yaş	29	3,76	,709	2,464	,032	13-15-16>17
	14 yaş	164	3,51	,767			
	15 yaş	131	3,61	,800			
	16 yaş	110	3,58	,741			
	17 yaş	112	3,33	,737			
	18 yaş	22	3,58	,713			
Görsel Yorumlayabilme	13 yaş	29	3,99	,811	,608	,694	-
	14 yaş	164	3,97	,730			
	15 yaş	131	3,96	,783			
	16 yaş	110	3,87	,731			
	17 yaş	112	3,85	,665			
	18 yaş	22	3,92	,631			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	13 yaş	29	4,46	,490	1,304	,260	-
	14 yaş	164	4,34	,648			
	15 yaş	131	4,36	,580			
	16 yaş	110	4,39	,522			
	17 yaş	112	4,25	,629			
	18 yaş	22	4,17	,668			
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	13 yaş	29	3,68	,881	1,855	,100	-

	14 yaş	164	3,41	,992		
	15 yaş	131	3,47	,918		
	16 yaş	110	3,42	,908		
	17 yaş	112	3,18	,969		
	18 yaş	22	3,34	,998		
"Görseldeki Mesajları Algılayabilme	13 yaş	29	3,75	,682	1,633	,149
	14 yaş	164	3,53	,799		
	15 yaş	131	3,66	,792		
	16 yaş	110	3,62	,799		
	17 yaş	112	3,42	,814		
	18 yaş	22	3,65	,766		
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	13 yaş	29	3,88	,602	2,190	,054
	14 yaş	164	3,72	,575		
	15 yaş	131	3,78	,590		
	16 yaş	110	3,77	,504		
	17 yaş	112	3,59	,466		
	18 yaş	22	3,71	,491		

Tabloda "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" alt boyutu incelendiğinde F değeri 1,394 ve p değeri 0,225 olduğundan, yaş grupları arasında bu boyutta anlamlı bir fark bulunmamaktadır. İkinci alt boyutta "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme", F değeri 2,464 ve p değeri 0,032 ile bu boyutta yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar vardır. Özellikle, 13, 15 ve 16 yaş gruplarının 17 yaş grubundan daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Üçüncü alt boyutta "Görsel Yorumlayabilme", F değeri 0,608 ve p değeri 0,694 ile yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Dördüncü alt boyutta "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme", F değeri 1,304 ve p değeri 0,260 olduğundan, yaş grupları arasında bu boyutta anlamlı bir fark bulunmamaktadır. "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" alt boyutunda, F değeri 1,855 ve p değeri 0,100 ile bu boyutta yaş grupları arasında sınırda anlamlı bir fark bulunmaktadır ancak genel olarak anlamlı sayılmaz. Altıncı alt boyutta ise "Görseldeki Mesajları Algılayabilme", F değeri 1,633 ve p değeri 0,149 ile bu boyutta yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" toplam puanlarında, F değeri 2,190 ve p değeri 0,054 ile, yaş grupları arasında toplam boyutta sınırda bir anlamlılık bulunmaktadır, ancak bu genellikle anlamlı kabul edilmez.

Genel olarak, bu sonuçlar yaş grupları arasında Görsel Okuryazarlık becerileri açısından bazı farklılıklar olduğunu göstermektedir; özellikle "Basılı Görsel Materyalleri

Tanımlayabilme" boyutunda anlamlı farklar bulunmuştur. Diğer boyutlarda yaş grupları arasında genel olarak anlamlı farklar bulunmamıştır.

Görsel okuryazarlık becerileri ile ikamet ettikleri yer arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Görsel okuryazarlık becerileri ile ikamet edilen yer arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin farklar Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin ikamet ettikleri yere göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar		N	$\overline{X}$	S.s.	F	p	Fark
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	Köy	26	3,52	,676	,166	,847	
	İlçe	50	3,55	,763			
	İl	492	3,58	,685			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	Köy	26	3,34	,755	1,481	,228	
	İlçe	50	3,42	,738			
	İl	492	3,55	,767			
Görselleri Yorumlayabilme	Köy	26	3,81	,714	,352	,704	-
	İlçe	50	3,94	,740			
	İl	492	3,93	,731			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	Köy	26	4,12	,747	4,126	,017	3>1-2
	İlçe	50	4,18	,722			
	İl	492	4,36	,574			
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	Köy	26	3,18	,757	,794	,453	-
	İlçe	50	3,33	,812			
	İl	492	3,41	,975			
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	Köy	26	3,22	,666	3,362	,035	3>1
	İlçe	50	3,47	,777			
	İl	492	3,60	,800			
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	Köy	26	3,56	,534	1,883	,153	-
	İlçe	50	3,66	,607			
	İl	492	3,74	,540			

Tabloya göre öğrencilerin yaşadıkları yerin (köy, ilçe, il bazında) görsel okuryazarlık becerilerine olan etkisi incelendiğinde "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme "boyutunda, İl (3,58) > İlçe (3,55) > Köy (3,52), ancak F testi sonuçlarına göre bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0,847). "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" boyutunda, İl (3,55) > İlçe (3,42) > Köy (3,34) şeklinde bir sıralama var

ancak bu farklar da istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0,228). "Görselleri Yorumlayabilme" boyutunda, İl ve İlçe (3,93 ve 3,94) > Köy (3,81) ancak bu farklar da istatistiksel olarak anlamlı değil (p=0,704). Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" boyutunda, İl (4,36) > İlçe (4,18) > Köy (4,12) şeklinde bir sıralama var ve İl ile diğerleri (Köy ve İlçe) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,017). "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" boyutunda, İl (3,41) > İlçe (3,33) > Köy (3,18), fakat bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değil (p=0,453). "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" boyutunda, İl (3,60) > İlçe (3,47) > Köy (3,22) şeklinde bir sıralama var ve İl ile Köy arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,035). "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" toplam puanında İl (3,74) > İlçe (3,66) > Köy (3,56), ancak bu genel fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0,153).

Bu bulgular doğrultusunda "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" alt boyutlarında, yaşanılan yerin görsel okuryazarlık üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi görülmektedir. Özellikle, ilde yaşayan öğrencilerin bu iki boyutta daha yüksek performans gösterdiği ve köyde yaşayanlarla aralarında anlamlı farklar olduğu belirlenmiştir. Diğer alt boyutlar ve toplam Görsel Okuryazarlık Ölçeği puanı açısından ise yaşanılan yerin anlamlı bir etkisi gözlenmemiştir.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ebeveynlerin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin ebeveynlerinin eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeği puanlarına ait aritmetik ortalamaları ile standart sapma ölçümleri Tablo 8 ve 9'da yer almaktadır.

Tablo 8. Anne eğitim durumuna göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Eğitim durumu	N	$\overline{X}$	S.s.	F	p	Fark
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	İlkokul	178	3,50	,695	1,546	,201	-
	Ortaokul	78	3,60	,693			
	Lise	174	3,57	,690			
	Üniversite	138	3,67	,678			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	İlkokul	178	3,45	,798	1,414	,238	-
	Ortaokul	78	3,48	,744			
	Lise	174	3,54	,778			
	Üniversite	138	3,63	,708			
Görsel Yorumlayabilme	İlkokul	178	3,87	,774	,805	,492	-
	Ortaokul	78	3,97	,610			
	Lise	174	3,91	,742			

	Üniversite	138	3,99	,721			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme"	İlkokul	178	4,19	,675	6,735	,000	3>1
	Ortaokul	78	4,31	,625			4>1-2
	Lise	174	4,39	,555			
	Üniversite	138	4,48	,491			
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	İlkokul	178	3,19	,913	7,457	,000	2-4>1-3
	Ortaokul	78	3,56	,861			
	Lise	174	3,31	,993			
	Üniversite	138	3,65	,937			
Görseldeki Mesajları Algılayabilme"	İlkokul	178	3,45	,795	3,673	,012	2-4>1
	Ortaokul	78	3,73	,739			
	Lise	174	3,53	,817			
	Üniversite	138	3,69	,780			
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	İlkokul	178	3,62	,577	5,238	,001	2-4>1
	Ortaokul	78	3,78	,468			4>3
	Lise	174	3,72	,545			
	Üniversite	138	3,86	,524			

Tablo 8'de annelerin eğitim düzeylerine göre görsel okuryazarlık becerileri incelendiğinde alt boyutlar arasında, eğitim seviyesinin artmasıyla genellikle ortalama puanların da arttığı görülmektedir. Özellikle "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" alt boyutlarında, ilkokul seviyesinden üniversite seviyesine doğru belirgin bir artış söz konusudur. "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" alt boyutlarında eğitim seviyeleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,05$). Bu, eğitim seviyesinin bu alt boyutlardaki görsel okuryazarlık becerilerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle dördüncü ve beşinci alt boyutlarda, üniversite seviyesindeki bireylerin ilkokul ve ortaokul seviyesindeki bireylere göre daha yüksek puanlara sahip olduğu ve bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Ayrıca, "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" toplam puanlarının değerlendirmesinde de benzer bir eğilim söz konusudur.

Bu bulgular, görsel okuryazarlık becerilerinin eğitim seviyesi ile ilişkili olduğunu ve eğitim seviyesi arttıkça görsel okuryazarlık becerilerinin de arttığını göstermektedir.

Tablo 9. Baba eğitim durumuna göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Eğitim durumu	N	$\bar{X}$	S.s.	F	p	Fark
	İlkokul	77	3,35	,738	3,543	,014	3>1

Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	Ortaokul	56	3,56	,544			
	Lise	158	3,64	,679			
	Üniversite	277	3,61	,700			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	İlkokul	77	3,31	,817	3,009	,030	3-4>1
	Ortaokul	56	3,45	,765			
	Lise	158	3,57	,796			
	Üniversite	277	3,58	,721			
Görsel Yorumlayabilme	İlkokul	77	3,83	,834	,686	,561	-
	Ortaokul	56	3,89	,634			
	Lise	158	3,92	,768			
	Üniversite	277	3,96	,696			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	İlkokul	77	4,14	,734	4,047	,007	3-4>1
	Ortaokul	56	4,27	,643			
	Lise	158	4,36	,587			
	Üniversite	277	4,39	,545			
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	İlkokul	77	3,13	,891	4,124	,007	3>1 4>1-2
	Ortaokul	56	3,17	,979			
	Lise	158	3,42	,918			
	Üniversite	277	3,49	,968			
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	İlkokul	77	3,38	,834	2,285	,078	-
	Ortaokul	56	3,48	,744			
	Lise	158	3,60	,801			
	Üniversite	277	3,63	,787			
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	İlkokul	77	3,53	,604	5,104	,002	3-4>1
	Ortaokul	56	3,65	,474			
	Lise	158	3,76	,541			
	Üniversite	277	3,78	,534			

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin babanın eğitim düzeyine göre nasıl etkilendiğini anlamak için tablo incelendiğinde, eğitim seviyesi arttıkça Görsel Okuryazarlık becerilerinde genel bir artış olduğu görülmektedir. Özellikle lise ve üniversite düzeyindeki veriler, ilkokul ve ortaokul düzeyindekilerden daha yüksektir. Birinci, ikinci, dördüncü ve beşinci alt boyutlarda eğitim seviyeleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,05$). Bu, babanın eğitim seviyesinin görsel okuryazarlık üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" alt boyutlarında, babaları lise ve üniversite düzeyinde olan öğrenciler, ilkokul düzeyindekilerden önemli

ölçüde daha yüksek puanlar almışlardır. Bu, eğitim seviyesinin artmasıyla bireylerin günlük hayatta karşılaştıkları görsel mesajları daha iyi analiz edebilme ve kendi görsel içeriklerini üretebilme yeteneklerinin geliştiğini göstermektedir. Görsel Yorumlama: "Görsel Yorumlayabilme" alt boyutunda eğitim seviyeleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0,05$), bu da farklı eğitim seviyelerindeki bireylerin görselleri yorumlama yeteneklerinin benzer olduğunu düşündürebilir.

Babanın eğitim seviyesi arttıkça görsel okuryazarlık becerilerinde görülen artış, bu becerilerin öğretilebilir ve geliştirilebilir olduğunu vurgulamaktadır.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile sosyo-ekonomik durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile sosyo-ekonomik durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının anlaşılması için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeği puanlarına ait aritmetik ortalamaları ile standart sapma ölçümleri Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin aylık gelir durumlarına göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Gelir durumu	N	$\bar{X}$	S.s.	F	p	Fark
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	10000/20000 tl	60	3,51	,792	,306	,821	-
	20001/30000 tl	117	3,58	,677			
	30001/40000 tl	93	3,55	,682			
	40001tl ve üzeri	298	3,60	,679			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	10000/20000 tl	60	3,38	,854	1,699	,166	-
	20001/30000 tl	117	3,47	,880			
	30001/40000 tl	93	3,49	,728			
	40001tl ve üzeri	298	3,59	,702			
Görsel Yorumlayabilme	10000/20000 tl	60	3,98	,781	,459	,711	-
	20001/30000 tl	117	3,94	,758			
	30001/40000 tl	93	3,85	,748			
	40001tl ve üzeri	298	3,93	,705			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	10000/20000 tl	60	4,12	,774	6,023	,000	3-4>1-2
	20001/30000 tl	117	4,22	,598			
	30001/40000 tl	93	4,38	,613			
	40001tl ve üzeri	298	4,41	,539			
	10000/20000 tl	60	3,10	1,052	7,054	,000	3-4>1-2

Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	20001/30000 tl	117	3,14	,977			
	30001/40000 tl	93	3,46	,856			
	40001tl ve üzeri	298	3,53	,923			
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	10000/20000 tl	60	3,43	,868			
	20001/30000 tl	117	3,53	,847			
	30001/40000 tl	93	3,52	,746	1,486	,217	-
	40001tl ve üzeri	298	3,63	,773			
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	10000/20000 tl	60	3,60	,646			
	20001/30000 tl	117	3,66	,565			
	30001/40000 tl	93	3,72	,494	2,906	,034	4>1-2
	40001tl ve üzeri	298	3,79	,527			

Tablo incelendiğinde, ailenin gelir seviyesi yükseldikçe görsel okuryazarlık becerilerinde bir artış olduğu görülmektedir. En yüksek gelir grubu (40001 TL ve üzeri) genellikle diğer gelir gruplarına kıyasla daha yüksek ortalama puanlar almıştır. "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" boyutlarında gelir grupları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,05$). Bu, gelir seviyesinin özellikle bu iki görsel okuryazarlık boyutunda önemli bir etken olduğunu gösterir. Dördüncü ve beşinci alt boyutlarda (yani, günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt edebilme ve araç kullanarak görsel üretebilme), en düşük iki gelir grubu ile en yüksek iki gelir grubu arasında belirgin farklar görülmüştür. Bu, daha yüksek gelir seviyelerinin, bireylerin günlük görsel mesajları ayırt etme ve görsel içerik üretme yeteneklerini olumlu yönde etkileyebileceğini düşündürmektedir. Görsel Okuryazarlık Ölçeği toplam puanlarında, en yüksek gelir grubu diğer tüm gruplara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek puan almıştır ($p < 0,05$). Bu, genel görsel okuryazarlık yeteneğinin gelir seviyesi ile pozitif bir ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, görsel okuryazarlık yeteneklerinin geliştirilmesinde ekonomik faktörlerin önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Görsel okuryazarlık becerileri ile bilgisayar/tablet sahibi olma durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Görsel okuryazarlık becerileri ile bilgisayar/tablet sahibi olma durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ait aritmetik ortalamaları ile standart sapma ölçümleri Tablo 11'de gösterilmektedir.

Tablo 11. Öğrencilerin bilgisayar/tablet sahibi olma durumlarına göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Bilgisayar/tablet	N	$\overline{X}$	S.s.	t	p
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	Var	474	24,96	4,833	-,767	,443
	Yok	94	25,38	4,840		
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	Var	474	14,15	3,006	,668	,504
	Yok	94	13,91	3,317		
Görsel Yorumlayabilme	Var	474	19,50	3,689	-1,784	,075
	Yok	94	20,23	3,406		
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	Var	474	21,82	2,952	2,536	,011
	Yok	94	20,97	3,150		
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	Var	474	17,05	4,772	1,126	,261
	Yok	94	16,45	4,728		
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	Var	474	10,75	2,391	,718	,473
	Yok	94	10,55	2,381		
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	Var	474	108,23	15,895	,409	,683
	Yok	94	107,50	15,681		

Tablo incelendiğinde genel olarak, bilgisayar veya tablet sahipliğinin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Çoğu alt boyutta ve genel Görsel Okuryazarlık Ölçeğinde p değerleri genellikle 0,05'in üzerinde çıkmıştır, bu da istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını gösterir. "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" boyutunda, bilgisayar veya tablet sahibi olanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p = 0,011). Bu, bilgisayar veya tablet sahibi olan bireylerin, günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt etme konusunda biraz daha yetkin olabileceğini gösterebilir. "Görsel Yorumlayabilme" boyutunda, bilgisayar veya tablet sahibi olmayanların lehine bir eğilim gözlenmiş olup, p değeri 0,075 ile istatistiksel olarak anlamlı sınırda kalmıştır. Bu, bilgisayar veya tablet sahipliğinin bu yeterlilik üzerinde beklenen etkinin aksine bir durumu işaret edebilir. Görsel Okuryazarlık Ölçeği toplam puanında, bilgisayar veya tablet sahibi olanlar ile olmayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0,683).

Bu bulgular, bilgisayar veya tablet sahipliğinin bireylerin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde geniş kapsamlı bir etkisi olmadığını öne sürmektedir. Ancak, "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" boyutunda gözlenen istatistiksel olarak anlamlı fark, teknolojik araçların sahipliğinin belirli yeterlilik alanlarında olumlu

bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Bu veriler, teknolojik araçların eğitim ve öğrenme süreçlerinde nasıl kullanıldığının, sahiplikten daha önemli olabileceğini düşündürmektedir.

Görsel okuryazarlık becerileri okul öncesi eğitim alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

Öğrencilerin okul öncesi eğitim almalarının görsel okuryazarlık becerilerini etkileyip etkilemediğini belirlemek için araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ait aritmetik ortalamaları ile standart sapma ölçümleri Tablo 12' de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin okul öncesi eğitimi alma durumlarına göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Okul Öncesi Eğitim	N	$\overline{X}$	S.s.	t	p
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	Var	445	25,23	4,781	1,883	,060
	Yok	123	24,31	4,966		
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	Var	445	14,29	2,960	2,755	,006
	Yok	123	13,44	3,315		
Görsel Yorumlayabilme	Var	445	19,69	3,560	,905	,366
	Yok	123	19,36	3,967		
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	Var	445	21,81	2,919	1,968	,050
	Yok	123	21,21	3,242		
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	Var	445	17,28	4,545	2,873	,005
	Yok	123	15,76	5,346		
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	Var	445	10,81	2,335	1,878	,061
	Yok	123	10,36	2,548		
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	Var	445	109,13	15,289	2,922	,004
	Yok	123	104,44	17,297		

Okul öncesi eğitimin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerine etkisi tabloya göre incelendiğinde okul öncesi eğitim almanın, bireylerin bazı Görsel Okuryazarlık becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle, "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" ($p = 0,006$) ve "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" ($p = 0,005$) boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Bu, okul öncesi eğitim almanın, bireylerin basılı görsel materyalleri daha iyi tanımlayabilme ve görsel materyaller üretebilme becerilerini geliştirdiğini gösterebilir. "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" ve "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt

Edebilme" boyutlarında da okul öncesi eğitim almış bireyler lehine eğilimler gözlemlenmiş olup, bu boyutlardaki p değerleri sırasıyla 0,060 ve 0,050'dir. Bu değerler, sınırda istatistiksel anlamlılığa işaret etmektedir. "Görsel Yorumlayabilme" ve "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" boyutlarında ise okul öncesi eğitim almanın belirgin bir etkisi gözlemlenmemiştir (p değerleri sırasıyla 0,366 ve 0,061). Görsel Okuryazarlık Ölçeği toplam puanında okul öncesi eğitim almış bireylerin, almamış bireylere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir (p = 0,004). Bu, okul öncesi eğitimin genel Görsel Okuryazarlık becerileri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu gösterir.

Bu bulgular, okul öncesi eğitimin bireylerin görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Özellikle basılı materyalleri tanımlama, görsel üretme ve genel görsel okuryazarlık becerileri üzerinde olumlu etkileri vurgulanmaktadır. Erken çocukluk eğitiminin önemine dair mevcut literatüre katkı sağlamakta ve erken yaşlardaki eğitimin çocukların görsel okuryazarlık becerilerinin gelişiminde önemli bir faktör olduğunu öne sürmektedir.

Sınıf düzeyleri ile görsel okuryazarlık becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sınıf düzeyleri ile görsel okuryazarlık becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının anlaşılması amacıyla araştırmaya katılan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ait aritmetik ortalamaları ile standart sapma ölçümleri Tablo 13'de gösterilmektedir.

Tablo 13. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Sınıf	N	$\overline{X}$	S.s.	F	p	Fark
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	9	262	3,57	,729	1,799	,146	-
	10	116	3,68	,758			
	11	105	3,56	,564			
	12	85	3,46	,597			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	9	262	3,56	,747	3,102	,026	9-10>12
	10	116	3,64	,819			
	11	105	3,49	,760			
	12	85	3,33	,714			
Görsel Yorumlayabilme	9	262	3,97	,725	1,553	,200	-
	10	116	3,97	,793			
	11	105	3,80	,733			
	12	85	3,88	,641			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları	9	262	4,34	,619	,713	,545	-
	10	116	4,39	,556			

Ayırt Edebilme"	11	105	4,34	,604			
	12	85	4,26	,595			
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	9	262	3,43	,977	4,388	,005	9-10>11
	10	116	3,59	,833			
	11	105	3,17	,919			
	12	85	3,26	1,016			
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	9	262	3,57	,777	3,016	,029	10>9-11-12
	10	116	3,74	,786			
	11	105	3,51	,807			
	12	85	3,42	,825			
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	9	262	3,75	,573	3,630	,013	9>12 10>11-12
	10	116	3,84	,578			
	11	105	3,65	,473			
	12	85	3,61	,470			

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri sınıf seviyelerine göre Tablo 13'te incelendiğinde, sınıf seviyelerinin görsel okuryazarlık becerilerinde belirli farklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu farklar, öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça, belirli yeterliliklerde değişiklikler gösterdiğini işaret eder. "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" boyutunda, sınıf seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0,729). "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" boyutunda, 9. sınıf ile 10. sınıf öğrencilerinin puanları 12. sınıf öğrencilerinin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir (p = 0,026). "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" boyutunda, 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin puanları 11. sınıf öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir (p = 0,005). "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" boyutunda, 10. sınıf öğrencilerinin puanları 9., 11., ve 12. sınıf öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir (p = 0,029). Görsel Okuryazarlık Ölçeği toplam puanında, 10. sınıf öğrencilerinin Görsel Okuryazarlık becerileri puanı, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinden; 9. sınıf öğrencilerinin puanı ise 12. sınıftan istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir (p = 0,013).

Bu bulgular, öğrencilerin sınıf seviyesinin artmasıyla birlikte bazı görsel okuryazarlık becerilerinde düşüş yaşandığını göstermektedir. Ancak, bu eğilim tüm boyutlarda görülmemekte olup, bazı yeterliliklerde sınıf seviyesi ile puanlar arasında doğrudan bir ilişki gözlemlenmemiştir.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrencilerin

Görsel Okuryazarlık Ölçeğinden aldıkları puanlara ait aritmetik ortalamaları ile standart sapma ölçümlerine Tablo 14'te yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin akademik başarılarına göre görsel okuryazarlık becerileri

Alt Boyutlar	Not	N	$\overline{X}$	S.s.	KW	p	Fark
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	76- 80	13	3,31	,670	10,557	,032	5>1-2
	81- 85	44	3,42	,715			
	86- 90	80	3,46	,710			
	91- 95	203	3,59	,654			
	96- 100	228	3,65	,703			
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	76- 80	13	3,33	,649	6,007	,199	-
	81- 85	44	3,35	,789			
	86- 90	80	3,48	,872			
	91- 95	203	3,58	,772			
	96- 100	228	3,54	,716			
Görsel Yorumlayabilme	76- 80	13	3,49	,701			5>1-2
	81- 85	44	3,76	,640	11,703	,020	
	86- 90	80	3,90	,785			
	91- 95	203	3,90	,750			
	96- 100	228	4,01	,700			
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	76- 80	13	4,18	,789	1,577	,813	-
	81- 85	44	4,30	,587			
	86- 90	80	4,38	,565			
	91- 95	203	4,29	,632			
	96- 100	228	4,38	,573			
Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	76- 80	13	3,32	,700	2,876	,579	-
	81- 85	44	3,22	1,007			
	86- 90	80	3,42	,971			
	91- 95	203	3,43	,958			
	96- 100	228	3,39	,948			
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	76- 80	13	3,28	,756	7,797	,099	-
	81- 85	44	3,50	,731			
	86- 90	80	3,57	,847			
	91- 95	203	3,56	,830			
	96- 100	228	3,61	,762			
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	76- 80	13	3,49	,558	1,701	,148	-
	81- 85	44	3,59	,484			
	86- 90	80	3,70	,584			
	91- 95	203	3,73	,556			
	96- 100	228	3,77	,531			

"Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" ve "Görsel Yorumlayabilme" boyutlarında, en yüksek not aralığına sahip öğrenciler (96-100) ile en düşük not aralığına sahip öğrenciler (76-80) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur (sırasıyla p=,032 ve p=,020). Bu, en yüksek not aralığındaki öğrencilerin bu boyutlarda daha yüksek yeterliliklere sahip olduğunu göstermektedir. Diğer boyutlar ve toplam boyut için yapılan analizlerde ise istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmemiştir.

Bu bulgular, öğrencilerin Görsel Okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesinde notlarının bir göstergesi olabileceğini, özellikle belirli boyutlarda daha yüksek notlara sahip öğrencilerin daha iyi performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak, tüm boyutlarda genel bir eğilim olmadığı için öğrencilerin bireysel yetenekleri ve diğer faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmek önemlidir.

Öğrencilerin akademik başarı notlarıyla Görsel Okuryazarlık Ölçeği *puanları* arasında ilişkinin olup olmadığını belirlemek için Peearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 15).

Tablo 2. Öğrencilerin akademik başarı notlarıyla Görsel Okuryazarlık Ölçeği puanları arasındaki ilişki ile ilgili korelasyon değerleri

Alt Boyutlar	Not ortalaması	
	r	p
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	,126**	,003
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	,069	,101
Görsel Yorumlayabilme	,124**	,003
Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	,041	,330
Görsel Üretebilme	,026	,532
Görseldeki Mesajları Algılayabilme	,057	,177
Görsel Okuryazarlık Ölçeği	,104*	,013

(*) p<0.05 (**) p<0.001

Tablo 15 incelendiğinde, "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" ve "Görsel Yorumlayabilme" alt boyutlarında not ortalaması ile görsel okuryazarlık arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırasıyla r = ,126 ve r = ,124; p = ,003). Bu, not ortalaması yükseldikçe öğrencilerin bu yeterliliklerdeki performansının da arttığı görülmektedir. "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" genelinde de not ortalaması ile Görsel Okuryazarlık becerileri arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r = ,104; p = ,013). Bu, genel olarak not ortalaması yüksek olan öğrencilerin Görsel Okuryazarlık becerilerinde de daha iyi performans gösterdiği anla-

şılmaktadır. Diğer alt boyutlar ("Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme", "Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme", "Görsel Üretebilme", "Görseldeki Mesajları Algılayabilme") arasında not ortalaması ile Görsel Okuryazarlık becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bu bulgular, öğrencilerin akademik performanslarının bazı görsel okuryazarlık becerileri ile ilişkili olduğunu göstermektedir, özellikle "Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" ve "Görsel Yorumlayabilme" yeterlilikleri not ortalaması ile pozitif bir ilişkiye sahiptir. Ancak, bu ilişki diğer alt boyutlar için gözlemlenmemiştir, bu da görsel okuryazarlık becerilerinin çeşitli boyutlarının farklı faktörlerden etkilenebileceğini göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin genel durumu, bu becerilerin cinsiyet, yaş, ikamet, ebeveynlerin eğitim durumu, sosyo-ekonomik durum, dijital araçlara erişim, okul öncesi eğitim ve sınıf düzeyi gibi çeşitli demografik ve sosyal faktörlerle nasıl ilişkili olduğu ve bu becerilerin öğrencilerin akademik başarıları ile olan ilişkisi belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar araştırma sorularına göre aşağıda sıralanmıştır.

Araştırmaya katılan orta öğretim öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerinin genel olarak iyi bir seviyede olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin, günlük yaşamlarında karşılaştıkları görsel mesajları ayırt etme yeteneklerinde oldukça başarılı oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte, "Araç Kullanarak Görsel Üretme" becerisinin daha düşük seviyelerde olduğu tespit edilmiş, bu da söz konusu alanda ek eğitim ve pratik ihtiyacını ortaya koymuştur. Günümüz dünyasında bireylerin görsel bilgileri anlama ve eleştirel bir şekilde değerlendirme ihtiyacı göz önüne alındığında, görsel okuryazarlık, 21. yüzyıl becerileri arasında artan bir öneme sahiptir (Avgerinou ve Ericson, 1997). Elde edilen bulgular, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin yüksek olduğunu göstermekte, bu durum Serafini (2014) tarafından vurgulanan görsel metinlerle etkileşim kurabilme ve bu metinleri yorumlama kapasitesinin önemini desteklemektedir. Taşpınar (2016) sanat eğitimi alan öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin almayanlara göre yüksek olduğu sonucuna ulaştığı araştırmasında görsel okuryazarlığın bireysel yetkinliklerin ötesinde, eğitimin temel bir parçası olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Elde edilen sonuçlar, mevcut literatürde görsel okuryazarlık becerilerinin yüksek bulunduğu diğer çalışmalarla (Karaçam, 2020; Özdemir ve Yıldız, 2015; Eraslan, 2019) paralellik göstererek, bu becerilere sahip olmanın çağımızın görsel kültürünü anlamak ve etkili bir katılım sağlamak için önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Cinsiyetin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. Ancak, bu etkinin görsel okuryazarlığın farklı alt boyutlarına göre değişkenlik gösterdiği ve belirli boyutlarda cinsiyetler arası anlamlı farklılıkların olduğu, diğer boyutlarda ise bu farkların minimal veya ihmal edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir.

"Görsel Yorumlama" ve "Ofis Yazılımları ile Görselliği Önemseme" gibi spesifik alt boyutlarda kız öğrencilerin; "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Etme" boyutunda ise erkek öğrencilerin daha üstün performans gösterdiği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın bulguları, görsel okuryazarlık becerilerinde cinsiyete bağlı olarak belirgin farklılıkların mevcut olduğunu ve bu farklılıkların cinsiyetin öğrencilerin STEM alanlarındaki tutum ve başarıları üzerindeki etkisi ile paralellik gösterdiğini göstermektedir (Archer vd., 2010). Kız öğrencilerin "Görsel Yorumlama ve Ofis Yazılımları ile Görselliği Önemseme" boyutlarında daha yüksek performans sergilemesi, Serafini (2014) tarafından işaret edilen görsel okuryazarlık becerilerinin çeşitli disiplinlerdeki uygulamalarına olan katkısını destekler niteliktedir. Erkek öğrencilerin "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Etme" boyutunda gösterdikleri üstün performans, görsel okuryazarlık eğitiminin cinsiyet özelindeki yaklaşımlarının önemini vurgulamaktadır. Bu, Considine ve Haley (1999) tarafından gerçekleştirilen çalışmada benzer şekilde ifade edilen, öğrencilerin görsel medya mesajlarını analiz etme yetilerinin cinsiyete göre değişkenlik gösterebileceği bulgusuyla uyumludur.

Görsel Okuryazarlık becerilerinin yaşa göre değişmediği tespit edilmiş, ancak belirli alt boyutlarda yaşa bağlı performans değişiklikleri gözlemlenmiştir. "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" boyutunda 13, 15 ve 16 yaş grubundaki öğrencilerin, 17 yaşındaki öğrencilere göre bu boyutta daha yüksek performans sergiledikleri belirlenmiştir. Diğer alt boyutlarda istatiksel olarak yaş grupları arasında anlamlı farklılık görülmemekle beraber, yaşa bağlı eğilimlerin varlığı gözlemlenmiştir. Örneğin, "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" boyutunda özellikle 13 yaş grubunun daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu bulgular, görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi ve eğitim programlarının tasarımı konusunda, öğrencilerin yaşlarına özgü ihtiyaç ve becerileri göz önünde bulundurmanın önemini vurgulamaktadır. Araştırmanın bulguları, literatürde yer alan benzer çalışmalarla uyumlu bir şekilde, yaş gruplarına göre görsel okuryazarlık becerilerindeki farklılıkları ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Seels (1994) tarafından gerçekleştirilen araştırma, görsel okuryazarlık becerilerinin yaş ile doğru orantılı olarak gelişebileceğine ve bireyin görsel materyallerle olan etkileşimini etkileyebileceğine dair önemli bulgular sunmaktadır. Kocaarslan ve Çeliktürk (2013) ise öğrencilerin görsel yeterliliklerinin, akademik yaşları ilerledikçe artış gösterdiğini, bu durum farklı yaş gruplarının görsel okuryazarlık eğitiminde özelleştirilmiş yaklaşımlar gerektirebileceğini öne sürmektedir. Ayrıca, Serafini (2014) görsel okuryazarlık becerilerinin okul öncesi dönemden itibaren kademeli olarak geliştirilmesi gerektiği ve çeşitli yaş grupları için uygun stratejilerin benimsenmesinin, eğitimciler ve program geliştiriciler için önemli bir rehber niteliğinde olduğunu vurgulamaktadır.

İkamet edilen yerin (il, ilçe, köy) görsel okuryazarlık becerileri üzerindeki etkisine dair yapılan analizler, coğrafi konumun ve bu konumların sağladığı eğitim ile kaynak

erişim imkânlarının görsel okuryazarlık becerilerinin gelişiminde önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları, özellikle "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" alt boyutlarında, il düzeyinde yaşayan katılımcıların, ilçe ve köy düzeyinde yaşayanlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek performans sergilediklerini belgelemiştir. Bu bulgular, coğrafi konumun eğitim ve kaynaklara erişim açısından önemli farklılıklar yaratabileceğini ve bu farklılıkların öğrencilerin akademik yetenekleri üzerinde etkili olabileceğini işaret etmektedir. Hekimoğlu (2016), ortaokul son sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlık seviyelerinin, çoğunlukla yaşadıkları yere bağlı olarak anlamlı bir ilişki içinde olduğunu tespit etmiş, bu da coğrafi konumun görsel okuryazarlık üzerindeki etkisinin önemine dair kanıtlar sunmuştur. Konuyla ilgili olarak özellikle kırsal (köy) bölgelerde yaşayan öğrencilerin eğitim kaynaklarına ve teknolojiye daha sınırlı erişime sahip olabilecekleri ve bu durumun farklı becerilerinin gelişimini kısıtlayabileceği belirtilmiştir (Mbeleni, 2007; Xie, 2015).

Ebeveynlerin eğitim düzeyinin çocukların görsel okuryazarlık becerileri üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğunu görülmüştür. Araştırma sonuçları, annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme", "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme", "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" ve genel "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" gibi önemli alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek performans sergilediğini göstermektedir. Benzer şekilde, babaların eğitim seviyesi yükseldikçe çocukların Görsel Okuryazarlık becerilerindeki çeşitli alt boyutlarda daha yüksek puanlar elde ettiği belirlenmiştir. Bu bulgular, aile içindeki eğitim seviyesinin, çocukların görsel okuryazarlık becerilerinin gelişiminde önemli bir etmen olduğunu vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, eğitimli ebeveynlerin, görsel materyalleri daha etkin yorumlama, görsel mesajları daha hassas bir şekilde algılama ve görsel araçları daha yetkin bir biçimde kullanma gibi yeteneklere sahip olduğu ve bu becerileri çocuklarına aktarabildikleri anlamına gelebilir. Eğitim seviyesi yüksek ebeveynler, bilinçli veya bilinçsiz olarak, çocuklarının görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek için daha fazla fırsat ve destek sağlayabilirler. Bu durum, çocukların görsel içerikleri analiz etme, yorumlama ve üretme kapasitelerinin artmasına katkıda bulunabilir. Eğitimli ebeveynlerin evlerinde, çocukların görsel materyallerle etkileşime girebilecekleri daha zengin bir ortam bulunma olasılığı daha yüksektir. Bu ortamlar, kitaplar, eğitici oyunlar, teknolojik araçlar ve sanatsal materyaller gibi çeşitli kaynakları içerebilir. Ayrıca, bu ebeveynler çocuklarını müzeler, sergiler ve benzeri kültürel etkinliklere daha sık götürme eğiliminde olabilirler. Tüm bu faktörler, çocukların görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimini destekleyen zengin bir çevre oluşturur. Bu sonuçlar, Park'ın (2008) gerçekleştirdiği çalışmayla uyum içindedir; Park, farklı ülkelerdeki evdeki okuryazarlık ortamlarını ve çocukların okuma performansını karşılaştırdığı çalışmasında, ebeveynlerin eğitim sevi-

yesinin, çocukların okuryazarlık becerileri üzerinde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Rideout ve Katz (2016) tarafından hazırlanan rapor da, düşük gelirli ailelerde teknoloji ve öğrenme üzerine odaklanırken, ebeveynlerin eğitim düzeyinin, çocukların teknolojiye erişimi ve kullanımı yanı sıra görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimi üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Hargittai ve Hinnant'ın (2008) araştırması ise, genç yetişkinlerin internet kullanımındaki farklılıkları ele alırken, eğitim ve sosyoekonomik statünün dijital beceriler üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Bu çalışmaların bulguları, ebeveynlerin eğitim seviyesinin, çocuklarının görsel okuryazarlık dâhil olmak üzere çeşitli beceri alanlarında başarılarını önemli ölçüde etkileyebileceği fikrini desteklemekte, araştırmanın sonuçlarını literatürle uyumlu hale getirmektedir.

Ailenin gelir seviyesinin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Özellikle, "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ve "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" gibi belirli alt boyutlarda, gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu bulgular, literatürdeki önceki çalışmalarla uyumludur. Şirin (2005) tarafından yapılan çalışma, sosyoekonomik statünün öğrencilerin akademik başarısı üzerinde pozitif bir etki yarattığını gösterirken gelir seviyesinin çocukların eğitimdeki performansı üzerinde önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Bradley ve Corwyn (2002) tarafından sunulan geniş literatür incelemesi, düşük gelirli ailelerin çocuklarının eğitim ve gelişimsel sonuçlar açısından dezavantajlı olduğunu belirtirken, bu durum sosyoekonomik faktörlerin çocuk gelişimi üzerindeki önemini ortaya koymaktadır. Duncan ve Magnuson (2012) ise ekonomik yetersizliklerin çocukların bilişsel gelişimini ve eğitimsel başarısını nasıl olumsuz etkileyebileceğini göstererek, gelir seviyesinin eğitimsel sonuçlar üzerinde doğrudan bir etkisi olduğuna işaret etmektedir. Bu çalışmaların ışığında, gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının, görsel okuryazarlık becerileri konusunda daha avantajlı olduğunu doğrulamaktadır. Bu avantajlar, kaliteli eğitim materyallerine erişim, özel eğitim fırsatları ve aile içinde sağlanan eğitimle ilgili destek gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. Bu bulgular, eğitim politikaları ve uygulamaları açısından son derece önemlidir.

Araştırma, öğrencilerin bilgisayar veya tablete sahip olmanın görsel okuryazarlık becerileri üzerinde geniş ve kapsamlı bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Özellikle, günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt edebilme yeteneği açısından, bilgisayar veya tablet sahibi olan öğrencilerin sahip olmayanlara kıyasla daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Bu bulgu, teknolojik araçlara erişimin, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimi üzerindeki etkisinin önemli olduğunu göstermektedir. Hekimoğlu'nun (2016) görsel okuryazarlık başarı düzeyleri ile bilgisayar kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulduğu araştırması da benzer bir sonuca işaret etmektedir. Ayrıca, öğrencilerin bilgisayarları tasarım amaçlı kullanmaları, görsel okuryazar-

lık başarı düzeyleri ile pozitif bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, teknolojinin, özellikle tasarım odaklı kullanımlarının, görsel okuryazarlık becerilerini pekiştirmede kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Literatürdeki diğer çalışmalar da bu bulguları destekler niteliktedir. Örneğin, Warschauer (2004) dijital bölünmenin eğitimdeki etkilerini inceleyerek, teknoloji erişiminin okuryazarlık ve öğrenme üzerinde önemli etkileri olduğunu vurgulamaktadır. Livingstone ve Helsper (2007) ise, dijital erişimin çocuklar ve gençler arasındaki sosyal eşitsizlikleri nasıl etkileyebileceğini ele alarak, eğitimsel sonuçlar üzerindeki potansiyel etkilerine dikkat çeker.

Okul öncesi eğitim almanın öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde önemli bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Özellikle, "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlama", "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Etme", "Araç Kullanarak Görsel Üretme" boyutlarında ve Görsel Okuryazarlık becerileri toplam puanında okul öncesi eğitim almış öğrencilerin almayanlara kıyasla daha yüksek performans sergilediği belirlenmiştir. Bu bulgular, erken eğitimin, öğrencilerin görsel materyalleri anlama ve üretme yetenekleri üzerinde kalıcı etkiler yaratabileceğine işaret etmektedir. Bu sonuç, literatürdeki diğer çalışmaların bulgularıyla uyumlu görünmektedir. Örneğin, okul öncesi eğitimin çocukların kognitif ve sosyal becerilerinin üzerindeki etkilerinden dolayı erken dönem eğitimin önemini vurgulamaktadır (Gray-Lobe vd., 2023). Ayrıca, Duncan ve Magnuson (2013) tarafından gerçekleştirilen ve erken çocukluk eğitiminin uzun vadeli akademik başarı üzerindeki pozitif etkilerini ortaya koyan bir araştırma, bulgularımızı destekleyici niteliktedir.

Sınıf düzeylerine göre öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin, 12. sınıf öğrencilerine kıyasla "Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme" boyutunda istatistiksel olarak daha yüksek bir performans gösterdiği saptanmıştır. Benzer şekilde, 9. ve 10. sınıf öğrencileri, "Araç Kullanarak Görsel Üretebilme" boyutunda 11. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek puanlar elde etmişler ve bu farklılık anlamlı bulunmuştur. Ayrıca, 10. sınıf öğrencilerinin "Görseldeki Mesajları Algılayabilme" boyutunda puanları, 9., 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre istatistiksel olarak daha anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlar sınıf düzeyinin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Karaçam (2020) tarafından yapılan bir çalışma, görsel okuryazarlık becerileri ile eleştirel düşünme becerileri arasında sınıf düzeyi bakımından pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu belirlemiştir. Sınıf düzeyinin öğrencilerin görsel okuryazarlık yetenekleri üzerinde belirleyici bir rol oynadığını ve bu becerilerin akademik kariyerleri boyunca geliştiğini göstermektedir.

Öğrencilerin akademik başarılarının artmasıyla birlikte görsel okuryazarlık becerilerinin de arttığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin "Ofis yazılımları kullanarak görselliğe önem verebilme" ve "Görsel yorumlayabilme" gibi Görsel Okuryazarlık becerileri boyutlarında gösterdikleri başarının, notları 96-100 arasında olan öğrencilerde, notları 76-80

ve 81-85 olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Görsel Okuryazarlık Ölçeği toplam puanında da öğrencilerin akademik başarılarının artmasıyla birlikte Görsel Okuryazarlık becerilerinin arttığı görülmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin akademik performanslarının, görsel okuryazarlık becerileri üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Bu sonuca benzer bir şekilde Kocaarslan ve Çeliktürk (2020) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin pozitif ve anlamlı olduğu belirlenmiştir. Gibson ve Larson (2007), görsel sanatlarla uğraşan öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin de yükseldiğini ve öğrencilerin akademik başarı elde etmelerine yardımcı olduğunu söyleyerek görsellerin başarıyla olan ilişkisini desteklemektedir. Bu sonuçlar, görsel okuryazarlık becerileri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi desteklemekte ve öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinin, akademik performanslarının artırılmasına yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Araştırmanın sonuçları öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin genel durumu ve bu becerilerin çeşitli demografik ve sosyal faktörlerle ilişkisinin anlaşılmasına ışık tutmaktadır. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin yaş, cinsiyet, ikamet, ebeveynlerin eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum, dijital araçlara erişim, okul öncesi eğitim ve sınıf düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca, görsel okuryazarlık becerilerinin akademik başarılarla ilişkili olduğu ve akademik başarının artmasıyla birlikte görsel okuryazarlık becerilerinin de arttığı belirlenmiştir. Bu bulgular, görsel okuryazarlığın öneminin ve öğrencilerin bu alandaki ihtiyaçlarının anlaşılması için önemli bir katkı sunmaktadır. Araştırma, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için eğitim programlarının ve öğretim stratejilerinin tasarlanması ve uygulanmasında rehberlik sağlayabilir.

Öneriler

Öğrencilerin akademik başarıları yükseldikçe görsel okuryazarlık becerileri de yükseldiği için bu becerilerin artırılmasına yönelik stratejilerin akademik başarı hedefleriyle uyumlu olması önerilmektedir. Eğitim politikaları, tüm öğrencilere eşit teknolojik erişim sağlamayı hedeflemelidir. Özellikle bilgisayar ve tablet gibi dijital araçların öğrencilere sunulması, görsel okuryazarlık becerilerinin artırılmasına yardımcı olabilir. Eğitimciler ve program geliştiriciler, öğrencilerin yaşlarına ve bireysel ihtiyaçlarına uygun görsel okuryazarlık eğitimi geliştirmelidir. Bu yaklaşım, becerilerin daha etkili bir şekilde kazanılmasını sağlayabilir. Eğitim materyalleri ve öğretim stratejileri, görsel okuryazarlık becerilerinin çeşitli yönlerini kapsayacak şekilde çeşitlendirilmelidir. Böylece, öğrencilerin farklı görsel medyaları anlama ve yorumlama becerileri güçlendirilebilir. Müfredat geliştirme süreçleri, bu ve benzeri araştırmaların bulgularına dayanmalıdır. Öğretmenlerin görsel okuryazarlık konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaları önemlidir. Bu nedenle, öğretmen eğitimi programları görsel medya analizi ve öğretimi konularını içermelidir. Bu önerilerin uygulanması, orta öğretim öğrencilerinin

görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde ve akademik başarılarının desteklenmesinde önemli bir rol oynayabilir.

"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları:

Etik Kurul Belgesi:	Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu, Tarih: 12.11.2020, Sayı: 13/14
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Katkı Oranı Beyanı:	%50-%50
Destek ve Teşekkür Beyanı:	
Sorumlu Yazar:	Şeyda Eraslan Taşpınar
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız

The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":

Ethics Committee Approval:	Atatürk University Social Sciences and Humanities Ethics Committee, Date: 12.11.2020, Number: 13/14
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Author Contributions:	%50-%50
Statement of Support and Acknowledgment:	
Corresponding Author:	Şeyda Eraslan Taşpınar
Double-Blind Peer Review:	External-independent

KAYNAKÇA

Archer, L., DeWitt, J., Osborne, J., Dillon, J., Willis, B., & Wong, B. (2010). "Doing" science versus "being" a scientist: Examining 10/11-year-old schoolchildren's constructions of science through the lens of identity. *Science Education*, *94*(4), 617-639. https://doi.org/10.1002/sce.20399

Avgerinou, M., & Ericson, J. (1997). A review of the concept of visual literacy. *British journal of educational technology*, *28*(4), 280-291. https://doi.org/10.1111/1467-8535.00035

Braden, R. A. & Hortin, J. A. (1982). Identifying the theoretical foundations of visual literacy. *Journal of Visual Verbal Languaging*. 2(2), 37-51.

Bradley, R. H., & Corwyn, R. F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual review of psychology*, *53*(1), 371-399. https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135233

Considine, D. M., & Haley, G. E. (1999). *Visual Messages: Integrating Imagery into Instruction. A Media Literacy Resource for Teachers*. Teacher Ideas Press, PO Box 6633, Englewood, CO 80155-6633.

Duncan, G. J., & Magnuson, K. (2012). Socioeconomic status and cognitive functioning: moving from correlation to causation. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, *3*(3), 377-386. https://doi.org/10.1002/wcs.1176

Duncan, G. J., & Magnuson, K. (2013). Investing in preschool programs. *Journal of economic perspectives*, *27*(2), 109-132. https://doi.org/10.1257/jep.27.2.109

Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.

Eraslan, S. (2019). *Ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersinde pedagojik sanat eleştirisi yönteminin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerine olan etkisi.* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eraslan, S., ve Taşpınar, Ş. E. (2023). Pedagojik sanat eleştirisinin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerine etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, *19*(1), 157-168. https://doi.org/10.17244/eku.1200681

Gibson, M. A., & Larson, M. A. (2007). Visual Arts and Academic Achievement. *Journal for Learning through the Arts*, *3*(1), 8.

Gray-Lobe, G., Pathak, P. A., & Walters, C. R. (2023). The long-term effects of universal preschool in Boston. *The Quarterly Journal of Economics*, *138*(1), 363-411. https://doi.org/10.1093/qje/qjac032

Hargittai, E., & Hinnant, A. (2008). Digital inequality: Differences in young adults' use of the Internet. *Communication research*, *35*(5), 602-621. 10.1177/0093650208321782

Hekimoğlu, Ö. (2016). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi.* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karaçam, E. (2020*). Ortaoğretim kurumlarındaki öğrencilerin görsel okuryazarlık düzeyi ile eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi (Şanlıurfa İli Siverek Ilçesi Örneklemi).* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* [Scientific research method]. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kiper, A., Arslan, S., Kıyıcı, M., ve Akgün, Ö. E. (2012). Visual literacy scale: the study of validity and reliability. *The Online Journal of New Horizons in Education*, *2*(2), 73-83.

Kocaarslan, M., ve Çeliktürk, Z. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerinin belirlenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, *2*(2), 344-362.

Livingstone, S., & Helsper, E. (2007). Gradations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide. New media & society, 9(4), 671-696. 10.1177/1461444807080335

Mayer, R. E. (2002). Multimedia learning. In *Psychology of learning and motivation* (Vol. 41, pp. 85-139). Academic Press.

Mbeleni, M. (2007). *Making visual literacy meaningful in a rural context: An action research case study* (Doctoral dissertation, Rhodes University).

Messaris, P. (1994). *Visual" literacy": Image, mind, and reality*. Westview Press.

Oblinger, D. G. (2005). Learners, learning, and technology: The EDUCAUSE learning initiative. *EDUCAUSE review*, *40*(5), 66-75.

Özdemir, A. Ş. ve Göktepe Yıldız, S. (2015). Yedinci sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *2*(41), 529-541.

Rideout, V., & Katz, V. S. (2016). Opportunity for all? Technology and learning in lower-income families. In *Joan Ganz Cooney center at sesame workshop*. Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop. 1900 Broadway, New York, NY 10023.

Serafini, F. (2014). *Reading the visual: An introduction to teaching multimodal literacy*. Teachers College Press.

Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review of research. *Review of educational research*, *75*(3), 417-453. https://doi.org/10.3102/00346543075003417

Stokes, S. (2002). Visual literacy in teaching and learning: A literature perspective. *Electronic Journal for the integration of Technology in Education*, *1*(1), 10-19.

Taşpınar, Ş. E. (2017). Determination of visual literacy levels of visual art teacher candidates. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *19*(2), 321-334.

Taşpınar, Ş.E. (2016).Sanat eğitiminin görsel okuryazarlık becerilerine Etkisi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 6 (3), 335-342.

Warschauer, M. (2004). *Technology and social inclusion: Rethinking the digital divide*. MIT press.

Xie, A. (2015). Inside the college gate: Rural students and their academic and social success. *Chinese Education & Society*, *48*(2), 77-80.

Extended Absract

Introduction

Visual literacy has gained more importance than ever in today's world, as individuals are expected to understand, evaluate and use visual information effectively. Visual

literacy, as emphasised by Braden and Hortin (1982), refers to the ability to decode, critically evaluate and effectively use the meaning of visual forms of communication. This concept plays an important role in many areas from education to media, from business to art. Eraslan and Taşpınar (2023) emphasised that visual literacy skills are learnable and developable skills. Therefore, it is seen that there are skills that everyone can learn. In educational processes, students gain the ability to understand multiple forms of representation, develop critical thinking skills, strengthen communication skills and support creativity. When this is the case, visual literacy skills are becoming more and more important for students to access information in educational processes and to transform this information into permanent information. In education, students with these skills can comprehend course materials faster and teachers can make subjects more understandable by using visual elements effectively. Considering the naive relationships that individuals establish with visuals, learning with visuals is a phenomenon inherent in human nature (Taşpınar, 2017).

Understanding the factors affecting students' visual literacy skills and determining the relationship between these skills and academic achievement may allow for more effective design of educational systems and teaching strategies. The purpose of this study is to determine the factors affecting the visual literacy skills of secondary school students and to examine the relationship between these factors and academic achievement. In line with this main purpose, the following research questions were sought to be answered.

1. What is the level of students' visual literacy skills?

2. Do students' visual literacy skills differ according to gender, age, place of residence, parents' educational status, socio-economic status, pre-school education, and grade level?

3. Is there a significant relationship between students' visual literacy skills and academic achievement?

Method

Research Model

In this study, general survey model and relational survey models, which are quantitative research methods, were used.

Study Group

The study group of the research consists of 568 (349 female and 219 male) secondary school students.

Data Collection Tools

Personal Information Form and Visual Literacy Scale developed by Kiper, Aslan, Kıyıcı and Akgün (2012) were used as data collection tools.

Discussion and Conclusion

It was observed that the visual literacy skills of the secondary education students

participating in the study were generally at a good level. It was determined that the students were quite successful in their ability to distinguish the visual messages they encountered in their daily lives. However, it was found that the "Producing Visuals by Using Tools" skill was at a lower level, which revealed the need for additional training and practice in this area. The findings show that students have high visual literacy skills, which supports the importance of the capacity to interact with and interpret visual texts emphasised by Serafini (2014). Taşpınar (2016) concluded that the visual literacy skills of students who received art education were higher than those who did not, and stated that visual literacy should be considered as a fundamental part of education beyond individual competences.

Gender was found to have a significant effect on visual literacy skills. However, it was determined that this effect varied according to different sub-dimensions of visual literacy and that there were significant differences between genders in certain dimensions, while these differences were minimal or negligible in other dimensions. It was determined that female students performed better in specific sub-dimensions such as "Visual Interpretation" and "Caring about Visuality with Office Software", and male students performed better in the dimension of "Distinguishing Visual Messages Encountered in Daily Life". The higher performance in the "Interpretation and Office Software and Visual Appreciation" dimensions is consistent with the finding of Considine and Haley (1999) that students' ability to analyse visual media messages may vary according to gender.

It was determined that Visual Literacy skills did not change according to age, but age-related performance changes were observed in certain sub-dimensions. In the dimension of "Identifying Printed Visual Materials", it was determined that the students in the 13, 15 and 16 age groups showed higher performance in this dimension than the 17-year-old students. Although there was no statistically significant difference between the age groups in other sub-dimensions. The findings of the study, in line with similar studies in the literature, reveal differences in visual literacy skills according to age groups. In this context, the research conducted by Seels (1994) provides important findings that visual literacy skills can develop in direct proportion to age and can affect an individual's interaction with visual materials. Kocaarslan & Çeliktürk (2013), on the other hand, suggest that students' visual competencies increase as their academic age increases, which suggests that different age groups may require customised approaches in visual literacy education.

The analyses on the effect of place of residence (province, district, village) on visual literacy skills revealed that geographical location and the educational and resource access opportunities provided by these locations are important factors in the development of visual literacy skills. The results of the study documented that the participants living at the provincial level performed statistically significantly higher than those living at the

district and village level, especially in the sub-dimensions of "Distinguishing Visual Messages Encountered in Daily Life" and "Perceiving Messages in Visuals". These findings indicate that geographical location may create significant differences in terms of access to education and resources and that these differences may have an impact on students' academic abilities. Hekimoğlu (2016) found that the visual literacy levels of senior secondary school students are in a significant relationship depending on where they live, which provides evidence of the importance of the effect of geographical location on visual literacy. It has been stated that students living in rural areas may have more limited access to educational resources and technology, which may limit the development of different skills (Mbeleni, 2007; Xie, 2015).

It was observed that the educational level of parents had a significant effect on children's visual literacy skills. The results of the study show that as the level of education of mothers increases, children perform statistically significantly higher in important sub-dimensions such as "Distinguishing Visual Messages Encountered in Daily Life", "Producing Visuals by Using Tools", "Perceiving Messages in Visuals" and the general "Visual Literacy Scale". Similarly, it was determined that as the education level of the fathers increased, children obtained higher scores in various sub-dimensions of Visual Literacy skills. These findings emphasise that the level of education in the family is an important factor in the development of children's visual literacy skills. These results may mean that educated parents have skills such as interpreting visual materials more effectively, perceiving visual messages more sensitively, and using visual tools more competently, and they can transfer these skills to their children. Parents with higher levels of education may, consciously or unconsciously, provide more opportunities and support to develop their children's visual literacy skills. This may contribute to children's increased capacity to analyse, interpret and produce visual content. In the homes of educated parents, there is a richer environment in which children can interact with visual materials.

It was found that the income level of the family had a significant effect on students' visual literacy skills. Especially in certain sub-dimensions such as "Being able to distinguish visual messages encountered in daily life" and "Being able to produce visuals by using tools", it was observed that children from families with higher income levels had higher scores. These findings are consistent with previous studies in the literature. The study conducted by Şirin (2005) shows that socioeconomic status has a positive effect on students' academic achievement and emphasises that income level is an important factor on children's performance in education.

The study revealed that having a computer or tablet does not have a broad and comprehensive effect on students' visual literacy skills. In particular, in terms of the ability to recognise visual messages encountered in daily life, students who own a computer

or tablet score higher than those who do not. This finding suggests that access to technological tools has a significant effect on the development of students' visual literacy skills. Hekimoğlu's (2016) study, which found a significant relationship between visual literacy achievement levels and frequency of computer use, also points to a similar conclusion.

It was determined that receiving pre-school education had a significant effect on students' visual literacy skills. Especially in the dimensions of "Identifying Printed Visual Materials", "Distinguishing Visual Messages Encountered in Daily Life", "Producing Visuals by Using Tools" and the total score of Visual Literacy skills, it was determined that students who received preschool education showed higher performance than those who did not. These findings indicate that early education can have lasting effects on students' ability to understand and produce visual materials. This result seems to be consistent with the findings of other studies in the literature. For example, it emphasises the importance of early education due to the effects of preschool education on children's cognitive and social skills (Gray-Lobe, Pathak, & Walters, 2023). In addition, a study conducted by Duncan and Magnuson (2013), which revealed the positive effects of early childhood education on long-term academic achievement, supports our findings.

When the effect of grade levels on students' visual literacy skills was analysed, it was found that 9th and 10th grade students performed statistically significantly higher in the dimension of "Identifying Printed Visual Materials" compared to 12th grade students. Similarly, 9th and 10th grade students obtained higher scores than 11th grade students in the dimension of "Producing Visuals by Using Tools" and this difference was found to be significant. In addition, 10th grade students' scores in the dimension of "Perceiving Messages in Visuals" were found to be statistically significantly higher than 9th, 11th and 12th grade students. These results show that grade level has a significant effect on students' visual literacy skills. A study conducted by Karaçam (2020) determined that there were significant positive relationships between visual literacy levels and critical thinking skills in terms of grade level. It shows that grade level plays a determining role on students' visual literacy skills and that these skills develop throughout their academic careers.

It was determined that the visual literacy skills of the students increased with the increase in their academic achievement. It was observed that the success of the students in the dimensions of visual literacy skills such as "Being able to give importance to visuality by using office software" and "Being able to interpret visuals" was higher in students with grades between 96-100 than in students with grades 76-80 and 81-85. In the total score of the Visual Literacy Scale, it is seen that the visual literacy skills of the students increase with the increase in their academic achievement. These results support the positive relationship between academic achievement and visual literacy skills and show that improving students' visual literacy skills can help improve their academic

performance. Similar to this result, Kocaarslan and Çeliktürk (2020) found a positive and significant relationship between students' visual literacy proficiency level and academic achievement score. Gibson and Larson (2007) support the relationship between visuals and success by stating that the cognitive development of students engaged in visual arts also increases and helps students achieve academic success.

Recommendations

Since visual literacy skills increase as students' academic achievement scores increase, it is recommended that strategies to increase these skills should be in line with academic achievement goals. Education policies should aim to provide equal technological access to all students. In particular, providing students with digital tools such as computers and tablets can help increase visual literacy skills. Educators and programme developers should develop visual literacy instruction that is appropriate to the age and individual needs of students. This approach can lead to more effective acquisition of skills. Educational materials and teaching strategies should be diversified to cover various aspects of visual literacy skills. Thus, students' ability to understand and interpret different visual media can be strengthened. Curriculum development processes should be based on the findings of this and similar research. It is important that teachers have adequate knowledge and skills in visual literacy. Therefore, teacher education programmes should include visual media analysis and teaching. Implementation of these recommendations can play an important role in developing visual literacy skills of secondary school students and supporting their academic achievement.